

Opetus- ja kulttuuriministeriö

PL 29

00023 Valtioneuvosto

Kajaanin kaupunginhallitus käsittelee 18.11.2014 pidettävässä kokouksessaan opetus- ja kulttuuriministeriölle annettavat lausunnot hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta ja hallituksen esitys eduskunnalle laiksi koulutuksen rahoituksesta. Lausunnot pyydettiin kuitenkin toimittamaan opetus- ja kulttuuriministeriöön viimeistään 14.11. ja 17.11. mennessä.

Ohessa liitteenä Kajaanin kaupungin lausunto asiasta. Mikäli kaupunginhallituksen kokouksessa tulisi muutoksia, toimitan korjatun version jälkikäteen. Pidän sitä hyvin epätodennäköisenä.

Anssi Tuominen, liikelaitoksen johtaja

Lausunnot Opetus- ja kulttuuriministeriölle

KH

(valm. Anssi Tuominen)

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoa

- 17.11.2014 mennessä hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta (16.10.2014 OKM/57/010/2014.)

ja

- 14.11.2014 mennessä hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi koulutuksen rahoituksessa (15.10.2014 OKM/58/010/2014).

Lausuntopyynnöt osoitteessa:

www.hare.vn.fi>Perushaku>Hankennumero (OKM097:00/2014 tai OKM096:00/2014)>Hae

Kajaanin kaupunki esittää lausuntonaan mainituista lakiesityksistä seuraavaa:

Kajaanin kaupunki ja sen ylläpitämä koulutusliikelaitos suhtautuvat pääasiassa myönteisesti lakiesityksiin, mutta haluavat kiinnittää huomioita seuraaviin seikkoihin:

Molemmat lakiesitykset ovat kiinteästi sidoksissa toisiinsa. Niiden välillä on kuitenkin ristiriitaisuuksia mm. ajallisen ulottuvuuden osalta. Rakenteellisen uudistamisen osalta uusi järjestäjäverkkorakenne tulee voimaan vuonna 2017, vain yhden vuoden mahdollisella siirtymäajalla. Rahoituksen osalta koulutuksen järjestäjillä on usean vuoden mittaisen siirtymäajan turvin mahdollisuus sopeuttaa toimintansa uutta mallia vastaavaksi. Kaikkien lakiesitysten ja uudistusten pitäisi mahdollistaa koulutuksen joustava toteuttaminen työelämän, jatkokoulutuspaikkojen ja yksilöiden tarpeista lähtien.

Kajaanin kaupunki kantaa myös huolta siitä, ettei järjestäjäverkkoa ja rahoitusta koskevissa lakiesityksissä ja niiden vaikutusten arvioinnissa ole riittävästi huomioitu nuoriso- ja koulutustakuun toteuttamista. Syrjäytymisuhan alla olevien nuorten ja aikuisten mahdollisuudet saada riittävästi tukea ja ohjausta sekä laadukasta koulutusta voivat vaarantua.

Perusteltua on myös kysyä, että onko digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet ja muutosvoimat opetuksen ja oppimisen kehittämiseen huomioitu riittävästi. Alueelliset erot ovat Suomessa suuret ja ihan samoilla perusteilla ei voida tarkastella esim. pääkaupunkiseutua ja Kainuuta. Koulutuksellisesti lasten, nuorten ja aikuisten tulee voida olla samalla viivalla asuinpaikasta riippumatta. Näkökulma on huomioitava mm. erityisen koulutustehtävän myöntämistä arvioitaessa.

Kajaanin kaupunki edellyttää, että nyt on kyettävä avaamaan koulutuspoliittista keskustelua kaikkien rakenteiden ja normien osalta se-

kä valtakunnallisesti että alueellisesti. Koko ikäluokan kouluttamisessa ei yksin riitä ammatilliseen peruskoulutukseen kohdistettavat toimenpiteet, myös lukiokoulutuksen rooli osana koko ikäluokan koulutuksesta tulee huomioida. Koulutusaikoja on katsottava kauttaaltaan kriittisesti.

Lukiokoulutuksessa ollaan samanaikaisesti siirtymässä sähköistyvien YO-kirjoitusten aikaan ja suoritettavat investoinnit ovat lukioiden mittakaavassa isoja. Perusteltua on kysyä, menevätkö investoinnit osittain hukkaan?

Lausunto hallituksen esityksestä laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi lukiolakia, ammatillisesta peruskoulutuksesta annettua lakia, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia ja vapaasta sivistystyöstä annettua lakia. Lailla muutettaisiin lukio- ja ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan myöntämistä ja peruuttamista koskevia säännöksiä. Lait tulevat esityksen mukaan voimaan 1.1.2017.

Lakiesityksessä todetaan että lukiokoulutuksen sekä ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen järjestäjäverkkoa tiivistetään. Tavoitteena on vahvojen toisen asteen koulutuksen järjestäjien toimintaedellytysten, yhteistyön ja laadun parantaminen ja jatko-opintoihin sekä työelämän tarpeisiin vastaavan koulutuksen valtakunnallisen ja alueellisen saavutettavuuden turvaaminen.

Kajaanin kaupunki pitää perusteltuna ja oikeansuuntaisena sitä, että lakiesityksellä halutaan tehostaa koulutusjärjestelmän toimintaa ja suunnata resurssit laadukkaan ja sekä yksilön että työelämän tarpeisiin vastaavan koulutuksen järjestämiseen.

Lakiesitys korostaa voimakkaasti sitä, että järjestämislupaharkinta perustuu kokonaisharkintaan. Kriteerejä ei vielä ole ja ne eivät siten ole lausunnon antajan tiedossa. Tämä on hallinnollisesti paheksuttavaa menettelyä ja heikentää järjestämislupien hakemiseen ja arviointiin liittyvää läpinäkyvyyttä ja tasa-arvoisuutta eri koulutuksen järjestäjien välillä.

Kajaanin kaupunki edellyttää, että kriteeristön pitää olla koulutuksen järjestäjien tiedossa ennen kuin järjestämislupaprosessi voidaan käynnistää. Muuten järjestämislupien hakemisessa ja arvioinnissa painotettava läpinäkyvyys ja tasa-arvo koulutuksen järjestäjien välillä eivät toteudu.

Kajaanin kaupunki pitää esitystä vuoden määräaikaisesta luvasta arveluttavana opiskelijan oikeusturvan näkökulmasta. Se ei myöskään tarjoa koulutuksen järjestäjälle mahdollisuutta parantaa ja tehostaa toimintaansa kriteerien mukaiseksi, vaan antaa ainoastaan lyhyen siirtymäajan toimintojen alas ajamiseksi ja / tai siirtämiseksi toisen

koulutuksen järjestäjän vastuulle.

Kajaanin kaupunki pyytää harkitsemaan määräaikaaisuutta siten, että sitä tulisi pidentää kolmeen vuoteen, jolloin opiskelijoilla olisi mahdollisuus suorittaa opintonsa loppuun sen koulutuksen järjestäjän oppilaitoksessa, jossa opinnot on aloitettu. Jos näin ei toimita, niin on esitettävä selkeä toimintamalli, miten opiskelijan opinnot saataan päätökseen ja kenelle tulee velvoite opintojen järjestämisestä ja millä resursseilla tarvittava opetus tulee toteuttaa uuden koulutuksen järjestäjän toimesta. Toivottavaa on toki se, että alueilla löydetään ratkaisut laajemmista ja vahvemmista koulutuksen järjestäjistä yhteistyössä ja yhteisen tavoitetilän kautta.

Kajaanin kaupunki muistuttaa, että lakiesityksessä on esitetty opetusministeriölle oikeus myös vielä prosessin jälkeen peruuttaa järjestämislupa ilman koulutuksen järjestäjän hakemusta. Tämä oikeus on väistämätön, mutta se ei rauhoita tilannetta uuden järjestäjäverkon rakenteen osalta vuoden 2017 jälkeen ja vaikeuttaa koulutuksen järjestäjien keskittymistä ydintehtäväänsä eli laadukkaan koulutuksen tuottamiseen yksilöiden ja työelämän tarpeiden pohjalta. Nyt suoritettavassa lupamenettelyssä on kyettävä tekemään ajan ja talouden vaatimat ratkaisut ja sen jälkeen on keskityttävä oppimisen edellytysten turvaamiseen ja laadukkaan koulutusjärjestelmän tukemiseen, ei jatkuvaan hallinnollis-byrokraattiseen keskusteluun, joka ei ole missään määrin enää opiskelijan rajapinnassa.

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi koulutuksen rahoituksesta

Kajaanin kaupunki pitää perusteltuna rahoitusmallia, joka painottaa koulutuksen järjestäjien toiminnan tuloksellisuutta. Kajaanin kaupunki toteaa kuitenkin, että uuden rahoitusmallin tavoitteet; ennakoitavuus, läpinäkyvyys ja selkeys eivät ainakaan ammatillisen koulutuksen osalta kovin selkeästi toteudu.

Uudessa rahoitusmallissa koulutustoiminnan tuottojen ja kustannusten toteutuminen eivät kohtaa. Suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusosuudet toteutuvat jälkijättöisesti. Kajaanin kaupunki huomauttaa, että vaikuttavuusrahoituksen palautteiden osalta rahoituksen peruste on epäselvä. Ammatillisen koulutuksen vaikuttavuusrahoituksesta puuttuu kokonaan työelämältä kerättävä palaute. Opiskelijan työssäoppimispalaute on osa opiskelijapalautetta. Kajaanin kaupunki edellyttää, että aidosti työelämältä kerättävä palaute tulee olla osa ammatillisen koulutuksen vaikuttavuusrahoituksen perusteita.

Keskeyttämisten vähentäminen rahoitusperusteena on perusteltu, mutta nykymuodossa epäoikeudenmukainen. Se ei huomioi koulutuksen järjestäjiä, jotka ovat jo aiemmin menestyksellisesti kouluttaneet opiskelijansa tutkintoon asti.

Koko rahoitusuudistusta ei kannata tehdä, jos se ei muuta mitään. Mallin tulee olla sellainen, että se on helposti ymmärrettävä opiskelijoille, henkilöstölle, työelämälle ja kaikille toisen asteen koulutuksen parissa työskenteleville sidosryhmille. Jos edellä mainitut tahot ym-

märtävät mallin, niin todennäköisesti se myös toimii ja vaikuttaa haluttuun suuntaan. Jatkossakin rahoitus tulee maksaa suoraan koulutuksen järjestäjille.

Lisätietoja antaa koulutusliikelain johtaja Anssi Tuominen, puh. 044 5124 933, sähköposti: etunimi.sukunimi@kao.fi.

Kaupunginjohtajan ehdotus: Kajaanin kaupunki antaa Opetus- ja kulttuuriministeriölle esittelytekstin mukaisen lausunnon.

Kaupunginhallitus: